

UPPSALA
UNIVERSITET

Politisk debatt när den är som besvärligast

En fallasianalys av en invandringspolitisk valdebatt mellan
Gudrun Schyman och Jimmie Åkesson

Anna-Karin Blomster

Ämne: Retorik

Nivå: C

Poäng: 15 hp

Ventilerad: HT 2014

Handledare: Mika Hietanen

Examinator: Patrik Mehrens

Litteraturvetenskapliga institutionen

Uppsatser inom retorik

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	2
1.1 Gudrun Schyman och Jimmie Åkesson möts i debatt.....	2
1.2 Syfte och frågeställningar.....	3
1.3 Analysmaterial.....	4
2 Tidigare forskning.....	6
2.1 Om provokation i debatt.....	6
2.2 Om att nå samförstånd.....	7
2.3 Om ideologiskt laddade debatter.....	8
3 Teori och metod.....	9
3.1 Pragmadialektik som metod.....	9
3.2 Pragmadialektisk argumentationsanalys.....	9
3.3 Pragmadialektisk fallasianalys.....	11
4 Analys.....	13
4.1 Argumentationssituation.....	13
4.2 Argumentationsstruktur Schyman.....	14
4.3 Argumentationsstruktur Åkesson.....	16
4.4 Strategisk manövrering.....	17
4.5 Evaluering Åkesson ståndpunkt 1.....	20
4.6 Evaluering Åkesson ståndpunkt 2.....	22
4.6 Evaluering Schyman.....	24
4.7 Effekt och återkommande fallasier.....	25
5 Avslutning.....	30
5.1 Sammanfattning och slutsats.....	30
6 Käll- och litteraturförteckning.....	34

1 Inledning

1.1 Gudrun Schyman och Jimmie Åkesson möts i debatt

Gudrun Schyman och Jimmie Åkesson är två talare av rang. Även om väljare i Sverige inte håller med om respektive partiledares politik då båda representerar åsikter på kanterna av det politiska Sverige, skulle ändå många skriva under på att de båda är mycket skickliga talare. Under slutspurten mot riksdagsvalet 2014 möts de båda i en debatt i SVT:s Aktuellt, bara ett par dagar innan valdagen. De båda partiledarna, som vanligtvis är vana och skickliga debattörer, fallerar i denna debatt totalt bägge två och framstår som närmast pinsamma. Debatten präglas av bråk, personangrepp och till synes hänsynslösa påhopp.

Debatten mottogs som bråkig om man ser till recensionerna. Exempelvis gjordes en analys av Anders Sundell som påpekade att debattörerna använde en stor del av sin talartid till att kritisera motståndaren, Åkesson landade på 74 procents talartid av kritik av motståndaren och Schyman på 22 procent. Åkessons siffra ska enligt Sundell vara den högsta i andelen kritik av motståndaren i debatterna under valspurten.¹ Trots att Schymans siffra är relativt mycket lägre än Åkessons upplevdes ändå båda debattörer som bråkiga, SVT:s Mathias Gerdfeldter beskrev det som att de båda debattörerna ”drabbade samman”.²

I politiska debatter inför väljare är det inte alls ovanligt att talarna *inte* går in för att komma till någon slags lösning tillsammans genom sin diskussion, de deltar i stället för att befästa sina redan markerade åsikter. Åkesson och Schyman strävar naturligtvis inte efter att uppnå samförstånd i debatten bara ett par dagar innan valdagen. De vill befästa sina redan uttalade åsikter inför sin egen specifika publik. De är inte heller ute efter att stjäla väljare från varandra, de står på varsin kant inom det politiska Sverige, de vill engagera sina egna och kanske vinna över väljare som står ideologiskt närliggande men som kanske röstat på något annat parti innan.

Debatten i fråga avser invandringspolitik, vilket är ett laddat ämne som ofta i debatt ger upphov till starka åsikter och hätska diskussioner. Det är enkelt att förstå redan innan en debatt mellan just dessa två partiledare kommer att bli problematisk, då respektive debattörer har totalt motsatta uppfattningar i frågan, den ena är i princip för fri invandring och

1 Anders Sundell, ”hätsk debatt mellan Schyman och Åkesson”, *Sundells siffror* 4/9 - 2014, <http://blogg.dn.se/sundellssiffror/2014/09/04/346/> (2014-09-21).

2 Mathias Gerdfeldter, ”Åkesson om FI: ’ett djupt oseriöst parti’”, *Sveriges Television* 4/9 - 2014, <http://www.svt.se/nyheter/val2014/schyman-och-akesson-rok-ihop-direkt-i-tv-debatten> (2014-09-21).

den andra vill näst intill stoppa invandringen. Det blir då förstås svårt att komma till en lösning. Men även om det blir problematiskt att komma till en lösning i själva sakfrågan rymmer debatten andra problem, de låter på olika sätt varandra inte komma till tals och deras åsikter får knappt komma fram i ljuset då de döljs av personangrepp och kritik. De talar förbi varandra. Det torde ju gå att hålla en debatt där båda parter verkligen får komma till tals trots meningsskiljaktigheter, men så är inte fallet i denna debatt, och det väcker nyfikenhet om vad det egentligen var som gick fel.

1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsen syftar till att undersöka vad som gick fel i debatten mellan Åkesson och Schyman, vad är det som gör att debatten upplevs som ”dålig” och framför allt ”bråkig”? Detta är vad lyssnarna tar med sig, mer än vad som faktiskt sägs i debatten. Man lyssnar knappt till vad som faktiskt debatteras, det hamnar i skuggan av förolämpningar och angrepp. Vid en första anblick kan syftet med Åkesson och Schymans debatt verka vara att smutskasta den andra så mycket som möjligt, snarare än att vilja debattera sakfrågan. Ideologiskt laddade debatter blir ofta bråkiga, särskilt när parterna står långt ifrån varandra på den politiska skalan. Men frågan är varför de inte kan hålla en produktiv diskussion i ämnet istället för att förolämpa varandra. Jag undrar om och i så fall hur angreppen fyller någon slags funktion i debatten, eller om det är dessa som gör att hela diskussionen fallerar, jag vill få svar på vilken effekt dessa angrepp får för debatten. Undersökningen kan förhoppningsvis därefter kunna komma att säga något om ideologiskt laddade och bråkiga debatter i sig, särskilt om man jämför detta med tidigare forskning. Det kan gå att spåra någon slags mönster i hur dessa teman ofta debatteras, varför de blir bråkiga och varför det är så svårt att hålla sig till sakfrågan utan att lägga energin på att angripa motparten. Detta görs genom att ta reda på vad det är som sägs, syftet uppnås med frågeställningarna:

1. Hur argumenterar debattörerna för respektive ståndpunkt?
2. Rymmer argumentationen fallasier och vilken funktion har dessa?

1.3 Analysmaterial

Materialet som ligger till grund för undersökningen är Åkessons och Schymans debatt i Aktuellt den fjärde september i år strax före riksdagsvalet.³ I debatten diskuteras två frågor, jämställdhet- och flyktingpolitik. De två frågorna diskuteras en och en, de första sex minuterna diskuteras pappamånader, och de följande sex minuterna (05.55 till 12.20) diskuteras flyktingpolitik. Det är den andra delen av debatten som kommer att användas som material. Anledningen till denna avgränsning är att det är den andra delen av debatten, om flyktingpolitik, som är den mer bråkiga delen. De två ämnena är helt skilda när de debatteras, de respektive debattörerna hänvisar *inte* till den tidigare debatt om jämställdhet de just haft, vid något tillfälle över huvud taget. Det går även att komma djupare in i analysen om man avgränsar på detta sätt, och enbart förhåller sig till flyktingfrågan som är den som ger upphov till mest gräl. På detta sätt fungerar det att avgränsa materialet, men värt att nämna är ändå att den första delen av debatten handlar om jämställdhetspolitik, Åkesson och Schyman diskuterar i denna del främst ”pappamånader”. Stämningen börjar bli infekterad redan i jämställdhetsdebatten, men blir inte tydligt hätsk förrän ämnet byts till flyktingfrågan.

Debatten går ut på att Schyman försvarar fri invandring, med hänvisning till att vi hela tiden måste fortsätta jobba på hur vi kan stärka asylrätten. Åkesson ifrågasätter detta och menar på att det inte går att finansiera fri invandring, och kommer egentligen inte själv med några andra förslag på hur man kan hjälpa flyktingar när de väl kommit till Sverige – då han över huvud taget vill minska invandringen. Sånär fortsätter debatten, Schyman försöker argumentera för att stärka asylrätten varvat med diverse angrepp på Åkesson, och Åkesson undrar upprepade gånger, om Feministiskt initiativ, ”har ni över huvud taget någon finansiering till någonting” (10.04). Emellanåt dyker en del argument upp, Schyman för hur hon själv vill förstärka asylrätten och Åkesson för hur man istället för att ta emot flyktingar kan hjälpa till på andra sätt, men han argumenterar främst mot Schymans förslag som han anser vara dåliga. Däremellan sker personangrepp och en hel del elakheter debattörerna emellan.

Den irriterade stämningen tar vid redan efter Schymans första anförande, när Åkesson tar moderatorns roll av att ställa Schyman frågor. Åkesson försöker helt enkelt styra

3 ”Åkesson om Fi: 'Ett djupt oseriöst parti'” 4/9 – 2014, *SVT* <http://www.svt.se/nyheter/val2014/schyman-och-akesson-rok-ihop-direkt-i-tv-debatten> (2014-09-21). Fortsättningsvis hänvisas ej till debatten i fotnot utan i löpande text, med angivning om minut och sekund i parentes efter citatet.

debatten. Hon ogillar detta och mönstret följs debatten igenom. Det visar även på hur denna debatt inte hålls för att motparterna ska nå samförstånd, utan för att befästa sina egna åsikter, och sina åsikter *om* motparten. Kontexten, politisk TV-debatt, gör dock att tittarna nog är relativt luttrade när det gäller lite ”bråkighet”, till skillnad från många andra kontexter där denna dåliga stämning inte hade accepterats. Det finns något tillåtande med att politiker får vara lite bitska. Men Schymans och Åkessons debatt innehåller mer än bara lite ”bråkighet”, stämningen är mycket spänd och personangreppen avlöser varandra.

2 Tidigare forskning

Att flyktingfrågan är en ideologisk och laddad fråga är ingenting nytt, Åkesson och Schyman är inte de första som debatterar frågan på ett hästskt sätt. Ola Larsmo skriver i sin bok *Djävulssonaten*, om det svenska hatets historia, att ”Flyktingfrågan, och särskilt frågan om judiska flyktingar, resulterar i hårda ordväxlingar i riksdagsdebatterna.”, angående flyktingdebatten redan på trettioalet.⁴ Detta exempel visar att flyktingfrågan är en fråga upplagd för en bråkig debatt hela 80 år tillbaka i tiden. Vidare skriver Larsmo, ”Här finns redan en oförsonlighet i opinionen, och de som över huvud taget bryr sig om sådana frågor har redan intagit bestämda och motsatta hållningar.”, och detta är något som även stämmer in på Schyman och Åkesson 80 år senare.⁵ De har redan intagit bestämda och motsatta hållningar. Om just Åkesson och Schymans debatt från den sjätte september i år finns ingen forskning då debatten hölls så pass nyligen, däremot finns en hel del forskning om liknande debatter, och debatt som sådan.

2.1 Om provokation i debatt

Schyman och Åkesson ägnar en stor del av debatten åt att provocera varandra (medvetet eller omedvetet). Därför blir bland annat en uppsats av Björn Fredberg, framlagd vid Lunds universitet, om provokation som retoriskt medel intressant. Fredberg menar att retorik mer än att handla om att uppnå samförstånd eller att övertyga, handlar om att provocera.⁶ Fredberg analyserar ett antal exempel (debatter) där han anser att provokation är ett vinnande koncept inom retoriken, och kommer fram till sin slutsats att ”man kan nå konstruktiva mål genom just provokationer, en del av retoriken som oftast ses som icke-konstruktiv och negativt värdeladdad.”⁷ Ett av analysen exemplen är en debatt med Janne Josefsson som programledare, ledande en diskussion mellan tre gäster som debatterar det gamla demokratiska Kampuchea. Fredberg menar att i detta exempel använder sig deltagarna av bland annat ”starkt vinklade inlägg”, ”förolämpande inlägg” samt att de ofta avbryter varandra, och att målet med detta är att ”försöka tvinga motparten till att komma med obekväma erkännanden”.⁸ Han menar således att provokationen är ett välfungerande retoriskt sätt att få fram dessa erkännanden.

4 Ola Larsmo, *Djävulssonaten*, 1 uppl., 1 e-boksuppl., 2012, s. 8. <https://www.bibliotekuppsala.se/work?workId=1b08a739-3112-4066-9e2a-a3ff001c284d> (2014-10-08).

5 Larsmo 2012, s. 8.

6 Björn Fredberg, *Provokation som retoriskt medel*, L2-uppsats framlagd vid institutionen för medier, kommunikation och journalistik, Lunds universitet 2009, s. 2.

7 Fredberg 2009, s. 22.

8 Fredberg 2009, s. 19.

Frågan är om detta verkligen stämmer, och om han verkligen tar hänsyn till mottagandet av debatterna. Intressant blir att sätta Schyman- Åkessondebatten i relation till Fredbergs forskning.

2.2 Om att nå samförstånd

I en artikel skriven av tre författare vid University of Oklaholma, ”I concur, you are absolutlely correct that I am correct: Agreement as an argumentative strategy” menar artikelförfattarna att ett sätt att försöka vinna en debatt på är att försöka hålla med motståndaren så mycket som möjligt. Kanske inte nödvändigtvis så att man når samförstånd och en lösning tillsammans, men så att det i alla fall inför publiken verkar som att man håller med sin motpart för att man då framstår som sympatisk och trevlig.⁹ Artikelförfattarna håller inte med vad de menar är den allmänna uppfattningen och även enligt dem många forskares uppfattning, att i en debatt är parterna ”required to disagree”, utan vill hävda motsatsen.¹⁰

Ett exempel är hur senatoren Barack Obama i debatt mot John McCain 2008 ständigt håller med den senare under diskussionens gång. McCain noterade detta och skapade efter denna debatt en helt ny typ av kampanj, som senare samma år sattes upp på reklampelare runt om i landet, ”Senator McCain is the best candidate to lead America and Senator Obama agrees”.¹¹ Schyman och Åkesson håller över huvud taget inte med varandra om någonting, och som tidigare nämnt är deras mål i debatten förstås inte att försöka nå samförstånd utan förmodligen att få fram och förstärka redan uttalade åsikter inför sin respektive publik. Men i debatten kör de över varandra och låter inte varandras åsikter få komma fram i ljuset ordentligt för debatt, då de är irriterade på varandra. Artikelförfattarna skriver att, ”By expressing agreement, candidates can appear to be polite, above the politics, and more concerned about the country than their own campaigns”.¹² Kanske är det just avsaknaden av målet att *verka* vilja uppnå samförstånd då detta skulle kunna bidra till en inställning av välvilja från de som lyssnar, genom att politikerna då skulle verka bry sig mer om Sveriges välmående än om sitt eget ansikte. Eller kanske snarare än om att lägga mycket vikt på att försöka framställa den andra och dess åsikter som så vidrig som möjligt.

9 Sara K. Straub, Jeremie L. Beller Tim W. Hunt, ”I concur, you are absolutlely correct that I am correct: Agreement as an argumentative strategy”, *Contemporary argumentation & debate*, 2012:33, s. 9. E-artikel, <http://www.cedadebate.org/CAD/index.php/CAD/article/viewFile/288/254> (2014-10-14).

10 Straub, Beller, Hunt 2012, s. 5.

11 Straub, Beller, Hunt 2012, s. 2.

12 Straub, Beller, Hunt 2012, s. 9.

2.3 Om ideologiskt laddade debatter

Flyktingfrågan är en ideologiserad debatt, som väcker starka känslor. En C-uppsats av Harry Daggfeldt behandlar jämställdhetsdebatten med hjälp av fallasianalys, med ett antal skrivna debattartiklar om feminism. Uppsatsen avser att ”utreda vilka argumentativa problem som i den offentliga debatten kunde förhindra en konstruktiv diskussion”.¹³ Daggfeldt använder sig av argumentations- och fallasianalys för att ta reda på bristerna i respektive debattörs argumentation, och kommer fram till att gemensamt hos alla debattörer återfinns brott mot avslutningsregeln och relevansregeln och att ingen var beredd att överge sin ståndpunkt (se nedan under avsnittet teori och metod för att få en vidare förklaring av argumentationsanalys).¹⁴

Daggfeldt menar, då det är vanligt i ideologiserade debatter att man inte överger sin ståndpunkt (dessa är ofta präglade av starka åsikter), att parternas brott mot avslutningsregeln gör att man med hjälp av detta resultat kan dra slutsatser om debattörernas föreställda publik. Detta i form av att talarna tjänar debattens syfte genom att inte överge sin ståndpunkt i just en sådan här typ av debatt då de står så pass långt ifrån varandra, de skulle i annat fall anses som svaga. Daggfeldts viktigaste resultat var dock brott mot argumentschema, vilket även det återfanns hos alla debattörer, det vanligaste var att parterna drog generella slutsatser. Daggfeldt menar vidare att detta blir ett stort problem i debatten då man kan göra negativa utlåtanden om motparten och få det att låta korrekt, eller hållbart, ofta med explicita exempel.¹⁵ Schyman och Åkessons debatt har många likheter med exemplet Daggfeldt använder om jämställdhetsdebatten, den är likt flyktingfrågan en debatt nästan bäddad för bråkiga diskussioner, vilket nog ofta är fallet när det gäller ideologiserade frågor. Därför kan Daggfeldts uppnådda resultat bli väl intressanta att jämföra med denna uppsats resultat efter argumentationsanalys. Detta kommer förhoppningsvis kunna säga något om ideologiserade debatter som sådana.

13 Harry Daggfeldt, *Hatet i jämställdhetsdebatten*, C-uppsats framlagd vid avdelningen för retorik, litteraturvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet 2013, s. 25.

14 Daggfeldt 2013, s. 26.

15 Daggfeldt 2013, s. 26.

3 Teori och metod

3.1 Pragmadialektik som metod

Pragmadialektisk argumentations- och fallasianalys är ett väl fungerande verktyg för att reda ut vad som sägs, med denna går det att ta fram vad som går fel i argumentationen för motparterna i och med att de börjar ”bråka”. Med denna teori kan svagheterna i argumentationen avslöjas. Men detta handlar inte bara om vilka eventuella fallasier debatten rymmer, för att inte enbart analysera strukturer och lägga all fokus på argumenten som sådana, krävs även ett helhetsomdöme av argumentationen. Detta ger en mer rättvis bild av hur debattörerna argumenterar, då analysen riskerar att fokusera allt för mycket på de olika delarna separat om man inte även tittar på helhetsbilden. Inom pragmadialektiken blir det alltså nödvändigt för analysen, förutom att plocka ut de olika fallasier debatten rymmer, att innefatta vilka olika teman de olika debattörerna tar upp, samt vilka bevismedel talarna använder. Detta i form av en strategisk manöver. Även de stilistiska medel argumentationen rymmer är viktigt, samt i fall debattörerna på något särskilt sätt förhåller sig till sina åhörare.¹⁶

Mika Hietanen har gjort en övergripande men ändå detaljerad teckning över pragmadialektisk argumentations- och fallasianalys utifrån Frans H. Van Eemeren och Rob Grootendorst forskning, i form av två artiklar i boken *Retorisk kritik*. Dessa artiklar kommer att ligga som grund för teorin och även metoden, som tillämpas på analysmaterialet. Vid sidan av dessa kommer teorin kompletteras av Eemeren och Grootendorsts eget material, boken *Argumentation, communication, and fallacies: a pragma-dialectical perspective*. Det senare kommer dock att göras med hänvisning direkt i analysen då det i detta stadium ännu inte går att veta vad jag kommer att finna. Men för att göra en övergripande teckning över argumentationen och vilka eventuella fallasier denna rymmer kommer Hietanens artiklar att användas, en beskrivning av pragmadialektiken följer nedan.

3.2 Pragmadialektisk argumentationsanalys

”I den pragmadialektiska teorin uppfattas argumentation som en verbal, social och rationell aktivitet som har till syfte att genom framläggandet av argument övertyga en förnuftig kritiker om en ståndpunkt.”¹⁷ Detta steg, att kartlägga respektive debattörs ståndpunkt (eller i vissa

¹⁶ Mika Hietanen, ”Argumentationsanalys för retoriker”, *Retorisk kritik*, Otto Fisher, Patrik Mehrens, Jon Viklund (red.), Ödåkra, Retorikförlaget 2014, s. 47-48.

¹⁷ Hietanen, ”Argumentationsanalys för retoriker” 2014, s. 35.

fall flera ståndpunkter), är hela analysens underlag. Men det räcker inte att enbart se till vad debatten innehåller i ord, för att kunna göra en grundläggande analys måste man se till vissa andra omständigheter, som själva argumentationssituationen, ta reda på vem som är protagonist, vem är antagonist och vem respektive talare vill övertyga. Även att identifiera exempelvis om några specifika maktförhållanden förekommer mellan debattörerna, alltså *förutsättningar på högre nivå* kan vara värt att ha i beaktning analysen igenom.¹⁸ Vidare behöver man ta reda på hur argumentationens faser ser ut, som i vilket skede talarna lägger fram sin ståndpunkt, eller när konfrontation sker. Argumenten måste identifieras, och även vid behov transformeras. Detta görs i form av att exempelvis stryka upprepningar (*ersättning*) eller att strukturera om argumenten debatten, underargument kan höra till ett huvudargument som sägs långt tidigare (*permutation*). Man måste ta reda på om det är en eller flera ståndpunkter som debatteras, således om argumentationen är *enkel* eller *multipl*, då det i det senare fallet gör att man måste analysera ståndpunkterna med dess argument skilda från varandra.¹⁹

Hur mycket av det man kartlagt i de olika stegen, innan man lägger fram själva argumentationsstrukturen, som ska tas upp i analysen beror på hur relevant det verkar vara för resultatet. Alla steg måste gås igenom och alla omständigheter måste tas hänsyn till, men allt detta kommer inte att rymmas i analysen då det kanske inte är tillräckligt relevant för att skrivas ut, med hänsyn till resultatet. När det gäller att teckna själva argumentationsstrukturen identifieras vad som är argument, med implicita premisser, underargument och placeras under ståndpunkten och tilldelas sifferkoder. Efter detta sätts ett argumentschema upp (schemat kommer i denna uppsats inte att skrivas ut i analysen, enbart resultatet av schemat) för att kartlägga huruvida argumenten är *kausala*, *analog* eller *symptomatiska*. Detta görs för att vidare kunna förstå hur ståndpunkt och explicit premiss hör ihop. *Kausala* argument utgörs av en orsaksföljd, *analog* bygger på jämförelser och *symptomatiska* argument bygger på exempelargumentation.²⁰

I den pragmadialektiska teorin beskrivs argumentation som en kritisk diskussion, där målet med denna är att nå samförstånd. Just målet att nå samförstånd är ett av idealen inom pragmadialektiken. Detta görs antingen genom att den ena debattören drar tillbaka sin ståndpunkt eller att den andra parten drar tillbaka sina tvivel om dennes

18 Hietanen, "Argumentationsanalys för retoriker" 2014, s. 37-39.

19 Hietanen, "Argumentationsanalys för retoriker" 2014, s. 40-41.

20 Hietanen, "Argumentationsanalys för retoriker" 2014, s. 46.

argumentation.²¹ Det är dock inte ovanligt att debatter idag, särskilt politiska och ideologiserade sådana inte strävar efter detta mål, men metoden kan även ändock användas på alla typer av argumenterande diskurser.²²

3.3 Pragmadialektisk fallasianalys

Då argumentationsanalysen mestadels håller sig till att vara en deskriptiv analys behövs fallasianalysen för att kunna evaluera den tidigare beskrivna. Evalueringen behandlar enligt pragmadialektiken ”frågan om vad som konstituerar god respektive dålig argumentation”.²³ ”Dålig argumentation” behöver inte betyda att talaren håller ett dåligt anförande, eller på något sätt uppfattas som en dålig debattör av publiken, utan snarare om argumentation som verkar vara giltig och förhålla sig till idealen men inte gör det. Denna innehåller alltså argument som till synes är korrekta, men om man analyserar dem kan det exempelvis vara så att argumenten inte håller i förhållande till ståndpunkten. Den pragmadialektiska metoden behandlar inte enbart de traditionella fallasierna, utan handlar också om sådana drag i debatten som förhindrar eller motverkar diskussionen.²⁴

Bland de traditionella fallasierna är *Argumentum ad hominem*-fallasi den vanligaste, vilken en fallasi som rör relevansen i argumentet, och dessa är viktiga för den här analysen. Detta på grund av att en *ad*-fallasi kan vara alltifrån renodlade personangrepp och skällsord till mer insmugna förolämpningar vilket är något som präglar Schyman och Åkessons debatt. *Ad*-fallasi kan delas in i tre typer: indirekta, direkta och *tu quoque*. Men det finns även andra fallasier som har med relevansen av ett argument att göra, exempelvis i förhållande till ståndpunkten, och även dessa blir viktiga. Hietanen listar arton traditionella fallasier som är vilka analysen kommer att orientera sig inom (för att sedan tas vidare till van Eemeren och Grootendorst forskning för mer information om specifika fallasier). Dessa arton har alla på ett eller annat sätt med argumentets relevans att göra.²⁵

För att vidare kunna säga något om fallasin, när man väl definierat den, behövs ytterligare ett instrument. Fallasier kan definieras som ”sådana diskussionsdrag som motverkar lösningen av en argumentation”, men dessa är även kontextberoende.²⁶ Vissa

21 Frans H. Van Eemeren, Rob Grootendorst, *Argumentation, communication, and fallacies: A pragma-dialectical perspective*, Hillsdale New Jersey, Lawrence Erlbaum associates publishers 1992, s. 34.

22 Hietanen, ”Argumentationsanalys för retoriker” 2014, s. 36.

23 Mika Hietanen, ”Fallasianalys för retoriker”, *Retorisk kritik*, Otto Fisher, Patrik Mehrens, Jon Viklund (red.), Ödåkra, Retorikförlaget 2014, s. 53.

24 Hietanen, ”Fallasianalys för retoriker” 2014, s. 54.

25 Hietanen, ”Fallasianalys för retoriker” 2014, s. 55.

26 Hietanen, ”Fallasianalys för retoriker” 2014, s. 59.

kriterier förväntas av en politisk diskussion, andra av en juridisk situation eller ett hyllande anförande. Detta är förstås viktigt att förhålla sig till. Precis som fallasier förhindrar talarna att komma till en lösning finns därför ett antal ideal inom pragmadialektiken, som syftar till ”god” argumentation, dessa brukar kallas argumentationsdekalogen. De tio idealen kan användas för att peka ut argumentationens svagheter (idealerna återfinns i Hietanens artikel).²⁷

Viktigt att komma ihåg vid evaluering är alltså att förhålla sig till kontext, och sätta det i relation till vilka fallasier man finner och vilken/vilka regel denna bryter mot i argumentationsdekalogen. Hietanen skriver även att, vilket är viktigt att komma ihåg särskilt inför att analysera en debatt man redan på förhand vet är bråkig, ”även om en text skulle innehålla många fallasier är den viktiga frågan alltid i vilken mån dessa är ett problem i diskussionen”.²⁸

27 Hietanen, ”Fallasianalys för retoriker” 2014, s. 59.

28 Hietanen, ”Fallasianalys för retoriker” 2014, s. 67.

4 Analys

4.1 Argumentationssituation

Under debattens gång om flyktingpolitik ställer moderatorn endast två frågor rörande ämnet, just i början av debatten till respektive talare. Hon låter därefter motståndarna argumentera fritt. Hon inleder med att fråga Schyman ”Gudrun Schyman, ert mål är fri invandring, varför det?” (05.56). Schyman får här kort tala för sin sak, och argumenterar för hur asylrätten måste skyddas. När Schyman svarat, utan att bli avbruten, vänder sig moderatorn till Åkesson och ställer frågan ”Ni vill minska asylinvandringen, anhöriginvandringen, med 90 procent, varför är det så viktigt för er?” (06.49). Åkesson svarar kort på frågan, med att argumentera för att Sverigedemokraterna väljer mindre invandring eftersom välfärden står på spel, med en hänvisning till att detta även är något Fredrik Reinfeldt påpekat. Redan här, i *inledningsfasen*, börjar den ”bråkiga stämningen”. Detta sker i och med att Åkesson svarar kort på moderatorns fråga om minskad invandring, men sedan vänder sig snabbt mot Schyman och ställer henne en egen fråga. Åkesson undrar hur hon ser på att de allra flesta asylsökande som kommer till Sverige är män, varpå hon irriterat protesterar mot att han över huvud taget ställer henne en fråga istället för att fortsätta svara på sin egen, men svarar honom ändå (07.12). Efter att moderatorns två inledande frågor så är ställda låter hon debattörerna hållas resten av sändningen. Detta med undantag av att moderatorn precis i slutet undrar hur Sverigedemokraterna ställer sig till att Feministiskt initiativ får fyra procent i en mätning från Dagens Nyheters Ipsos samma dag, samt hur Feministiskt initiativ ställer sig till att Sverigedemokraterna får tio procent.

Den irriterade stämningen sätts således tidigt i debattörernas flyktingdebatt, på grund av Åkessons fråga till Schyman. Debatten fortsätter att te sig efter detta mönster: Åkesson ställer Schyman fråga efter fråga, Schyman blir provocerad över att han inte belägger sin egen åsikt utan frågar ut henne om saker hon inte anser hör till ämnet. Debatten fortlöper efter mönstret, Åkesson ställer frågor, Schyman blir irriterad, svarar honom kort men försöker därefter återgå till sina argument. Åkesson ger enbart tre argument för varför han vill minska invandringen. Han fokuserar i stället mest på att ställa frågor om Schyman i kombination med att kritisera hennes lösningar, eller hans uppfattning av hennes lösningar på flyktingfrågan. Därav är Åkessons debatt tudelad, han för två teser. Detta betyder att hans

debatt är *multipl* till skillnad från Schymans som är *enkel*, han för två ståndpunkter.²⁹ Den ena ståndpunkten rör minskad invandring, den andra Schymans partis ”oseriositet”, som han menar. Debatten från Åkessons sida kan huvudsakligen verka röra minskad invandring, men handlar egentligen mer om hur han har som syfte att kritisera Schymans parti.

Schyman å sin sida, argumenterar för hur fri invandring med *enkel* argumentation. Hon svarar kort på Åkessons frågor han ställer henne gång på gång, men försöker därefter leda tillbaka debatten till varför hon vill införa fri invandring. Hon lyckas därmed fortlöpande lägga in en del argument för den faktiska sakfrågan, efter att hon svarat Åkesson. Detta stämmer även in på Anders Sundells analys av hur mycket talartid respektive debattör använde till att kritisera motståndaren, Åkesson använde som tidigare nämnt 74 procent och Schyman 22. Hur kommer det sig då att båda motparter uppfattas som bråkiga och osympatiska om Schyman fokuserar mer på argument för sin ståndpunkt men Åkesson mestadels enbart ”angriper”? Det handlar om Schymans ”svar” på Åkessons alla frågor utanför eller inom ämnet. Hon snäser av, avvisar honom argt eller går till och med personangrepp innan hon återvänder till sina argument, och framstår då som minst lika aggressiv, trots att Schyman är den som lägger fram argument för sakfrågan till skillnad från Åkesson. *Protagonisten* i sammanhanget är alltså Schyman, som argumenterar för fri invandring, *antagonisten* är Åkesson som argumenterar mot Schymans lösningar samt minskad invandring.

När det gäller *förutsättningar på högre nivå* så finner vi under andra graden något av ett särskilt maktförhållande parterna emellan, Schyman och hennes parti sitter inte i riksdagen och har endast runt fyra procent i mätningarna inför valet, Åkesson och hans parti gör däremot det, och har runt tio procent i mätningarna. Även under tredje gradens förutsättningar återfinns problematik (vilka samhällsförhållanden som påverkar argumentationen). Trots att Åkessons parti är större än Schymans är det i förhållande till rådande *doxa* mer tabubelagt att vilja minska asylinvandringen än att acceptera denna i samhället. Argumentationssituationen är *blandad*, båda parter attackerar varandras ståndpunkter.

4.2 Argumentationsstruktur Schyman

En struktur för Schymans argumentation följer nedan. Implicita premisser är markerade med klamrar. Argumenten som tar plats i strukturen är de som direkt har att göra med

²⁹ Hietanen, ”Argumentationsanalys för retoriker” 2014, s. 40.

ståndpunkten, ”inför fri invandring”, underargument för denna, och implicita premisser. Argument som däremot kommer tas upp i löpande text och som inte tar plats i strukturen nedan är exempelvis personangrepp på Åkesson, alltså en självklar typ av fallasi. Därmed inte sagt att den argumentationsstruktur som återfinns nedan inte innehåller fallasier, trots att argumenten för det mesta håller sig till ämnet, ståndpunkten. Efter en del transformation, framför allt *permutation* (omstrukturering av argumenten) och *ersättning* (Schyman säger flertalet gånger samma sak med olika uttryck) ser argumentationsstrukturen ut så här.³⁰

1. Inför fri invandring (10.50)

1.1 Asylrätten måste stärkas.

1.1' [Asylrätten måste stärkas för att kunna införa fri invandring.]

1.1.1 Det är en rätt för människor att få sin sak prövad.

1.1.1' [Människor kommer lättare kunna få sin sak prövad om asylrätten stärks.]

1.2 Vi måste öppna konsulat och beskickningar så att människor ska kunna söka asyl på plats.

1.2' [Öppning av konsulat och beskickningar är en del i ledet till fri invandring.]

1.2.1 Människor måste våga livet för att komma till Sverige, i somras dog 20 000 personer i Medelhavet som hade rätt att söka asyl.

1.2.1' [Fler kommer att dö som har rätt att söka asyl, om vi inte öppnar konsulat och beskickningar.]

1.3 Det finns inget skäl att neka asylrätten för att man tycker att det är problematiskt att människor kommer till Sverige.

1.3' [Om vi tycker att det är problematiskt att människor kommer till Sverige kan vi inte införa fri invandring.]

1.3.1 Rasismen står i vägen för människors rätt att söka asyl.

1.3.1' [Rasismen gör att man tycker att det är problematiskt att människor kommer till Sverige.]

1.4 Vi borde inte tala om mänskliga rättigheter utifrån kostnader.

1.4' [Om vi talar om mänskliga rättigheter utifrån kostnader kan vi inte införa fri invandring.]

30 Hietanen, ”Argumentationsanalys för retoriker” 2014, s. 41.

Argument 1.1, 1.2, 1.3 och 1.4 är *multipla* argument, dessa argument ser med andra ord ut att stödja ståndpunkten oberoende av varandra. Ett av dessa argument räcker för att stödja ståndpunkten, att fri invandring måste införas.³¹

4.3 Argumentationsstruktur Åkesson

Åkesson driver som tidigare nämnt två ståndpunkter, vilket kräver att de analyseras separat. Nedan följer argumentationsstruktur nummer ett, som rör minskad invandring med dess tre argument. Implicita premisser är markerade med klammer.

1. Minska invandringen (07.10)

1.1 Välfärden står på spel med fortsatt stor invandring

1.1' [Om välfärden står på spel måste invandringen minskas.]

1.1.1 Till och med Reinfeldt har sagt att välfärden står på spel

1.1.1' [Om Reinfeldt sagt att välfärden står på spel måste invandringen vara för stor]

1.2 Invandring missgynnar jämställdheten då de flesta som kommer hit är män.

1.2' [Jämställdhet gynnas om vi minskar invandringen.]

1.3 Invandring till Sverige är ett dåligt sätt att hjälpa människor på om man vill hjälpa så många som möjligt i utsatta situationer.

1.3' [Invandringen måste minskas till förmån för att kunna hjälpa så många som möjligt.]

Åkessons tre argument till varför invandringen bör minskas är i sig *enkla* där en premis plus en implicit premis utgör argumentet. Det finns enbart ett underargument till argumenten. Argumentationsstruktur nummer två följer nedan, som rör Åkessons kritik av Schyman och hennes parti.

2. Feministiskt Initiativ är ett oseriöst parti (11.38)

2.1 Feministiskt Initiativ vill lägga mycket pengar på asylinvandring vilket inte främjar jämställdheten eftersom de flesta flyktingar som kommer till Sverige är män.

31 Hietanen, ”Argumentationsanalys för retoriker” 2014, s. 42.

2.1' [Ett parti som inte främjar jämställdhet, genom att lägga pengar på asylinvandring, är ett oseriöst parti]

2.2 Feministiskt initiativ bryr sig bara om olika ”definitioner” och ”rättigheter” istället för människor av kött och blod.

2.2' [Ett parti som bara bryr sig om ”definitioner” och ”rättigheter” är ett oseriöst parti.]

2.3 Feministiskt initiativ jobbar för fri invandring och lägger därmed inte tillräckligt mycket pengar på flyktinghjälp på plats.

2.3' [Ett parti som inte lägger pengar på flyktinghjälp på plats är de ett oseriöst parti.]

2.4. Feministiskt initiativ har ingen finansiering för sina förslag.

2.4.' [Ett parti som inte har någon finansiering för sina förslag är ett oseriöst parti.]

Under detta argument följer de multipla argumenten:

2.4.1 Feministiskt initiativ har ofinansierade förslag för hundratals miljarder kronor.

2.4.1.2 Feministiskt initiativ kan inte redogöra för hur de ska finansiera sina förslag.

2.3.1.3 Feministiskt initiativ lovar allt åt alla men har ingen finansiering till någonting.

Direkt går att se att Åkesson använder många fler argument och ägnar således mer tid åt ståndpunkten ”feministiskt initiativ är ett oseriöst parti” än den andra. Ståndpunkten ”minska invandringen” ägnas mindre tid och han använder enbart ett underargument för att stödja sina argument för minskad invandring.

4.4 Strategisk manövrering

Schyman och Åkesson har uppenbart olika strategier i sin argumentation. Schymans argumentation är mer *logos*-baserad, Åkesson använder sig mer av *pathos*-argumentation. Schyman hänvisar upprepade gånger till att vi (Sverige) har skrivit under lagar och konventioner som skyddar asylrätten, vilka måste bibehållas och stärkas. Hon menar att ett praktiskt tillvägagångssätt för att människor enklare skall kunna komma till Sverige utan att behöva ta sig hit först, är att öppna upp konsulat och beskickningar i olika länder. Hennes argument är därmed oftast grundande i *logos*. Det enda *pathos*-argument hon använder sig av

för att argumentera för sin ståndpunkt är att många människor dör i Medelhavet när de försöker fly sina hemländer. Detta syftar till att få oss att känna medlidande. Övriga argument hänvisar till lagar och regler eller förslag till praktiska lösningar, genom nya lagar och regler.

Dock visar Schyman sina känslor när det kommer till att avvisa Åkessons frågor som hon inte anser hör till ämnet. Dessa är inga argument i sig för att införa fri invandring, men känslouttryck som inte är till hennes fördel i debatten. Det finns två tydliga exempel på detta i debatten, förutom när hon irriterat ”grymtar” till när Åkesson ställer henne frågor. Åkesson frågar Schyman hur någon över huvud taget ska veta var Feministiskt Initiativ får sin finansiering ifrån (10.07) varpå Schyman svarar ”jag tror att de kanske är lite klokare än du, de går in på vår hemsida och läser vår ekonomiska rapport” (10.17). Vid det andra tillfället påstår Schyman i en mycket syrlig ton, ”du har en intellektuell nivå på de här frågorna som är beklämmande måste jag säga” (08.41).

Om man redan sedan tidigare sympatiserar med Feministiskt Initiativs åsikter eller röstar på partiet kan man kanske tycka att det uttalandet av Schyman är rättfärdigt och att det sätter dit Åkesson i en positiv bemärkelse. Men för en väljare som ännu inte bestämt sig, (värt att påminna om här är att detta inte handlar om en väljare som inte bestämt sig för om hen ska rösta på SD eller FI då talarna inte håller debatten i syfte att vinna över varandras väljare utan om att stärka sin position och möjligtvis vinna över nya väljare i gränslandet mot andra partier) kan detta framstå som ett mycket osympatiskt uttalande. Oavsett hur ”dum” Åkessons fråga än må ha varit. Schyman försöker bygga upp sitt *diskursiva ethos* genom att verka lugn, rationell och hänvisa till lagar och regler i, men detta spricker när hon i sin irritation slänger ur sig dessa nedlåtande uttalanden om Åkessons person. Lyssnaren tar med sig detta som en otrevlighet, men även som att hon försöker sätta sig över Åkesson genom att läxa upp honom i finare ordalag, hon använder orden ”din intellektuella nivå”, i stället för att kalla honom korkad eller någon annan typ av personangrepp. Artikelförfattarna till artikeln ”I concur, you are absolutely correct that I am correct: Agreement as an argumentative strategy” menar som tidigare nämnt att ett sätt att försöka vinna en debatt på är att försöka hålla med motståndaren så mycket som möjligt för att framstå som sympatisk, och visa att man bryr sig mer om landets välmående än sin egen kampanj. Det är möjligt att om Schyman, oavsett vad hon tyckt om Åkessons fråga, hade vunnit mer på att påpeka att, visst kan man ställa den frågan men nu är det inte det jag vill diskutera i stället för att gå till personangrepp. Detta är svårt att spekulera i, men vad man säkert kan säga är att genom att inte följa trevlinjens

här, rubbas hennes *ethos*-byggande som lugn och rationell som är det hon tidigare försökt med i just denna debatt. Följaktligen argumenterar Schyman för sin ståndpunkt övervägande med *logos*-argumentation när hon formulerar argument för sin ståndpunkt men visar känslouttryck när det kommer till Åkessons person.

Åkessons anföranden däremot utgår mer ifrån *pathos*-laddade argument. Han utgår ifrån två frågor han upprepade gånger ställer Schyman. Den ena rör hur hon ser på att de flesta som kommer som flyktingar till Sverige är män, vilket han anser skapar ojämställdhet i och med att det då är kvinnor och barn som blir kvar i flyktinglägren. Detta är en mycket märklig fråga, både i att ojämställdhet per definition inte skapas av antalet kvinnor och män som befinner sig på olika platser i världen, samt att frågan är onödig då Schyman är för fri invandring, vilket ju skulle göra att alla skulle kunna komma hit. Men även om argumentet är märkligt utformat (vilken fallasi typ av fallasi det handlar om återfinns i evalueringen) är det känsloladdat på en vinnande sätt. ”Du pratar om att vi ska fri invandring till Sverige. Är du medveten om att den absoluta merparten av de som kommer som asylsökande till Sverige är män? Kvar i flyktinglägren, kvar i krigets helvete, befinner sig kvinnor och barn” (07.25). Det lyssnaren tar till sig är att kvinnor och barn är kvar i flyktinglägren, vilket skapar sympati för dessa. Det beror också på att hon inte vill svara på Åkessons fråga, hon svarar endast ”det är ju två helt olika saker”(08.36), för att sedan återgå till att hon vill stärka asylrätten, och lyssnaren undrar, ja men kvinnorna och barnen då? Vidare *pathos*-laddade argument är att Åkesson använder frasen ”min utgångspunkt att hjälpa så många som möjligt” (09.20), vilket konnoterar att han vill ta ett moraliskt ansvar. Hur han vill göra detta är dock aldrig något han förklarar.

Åkessons andra fråga han gång på gång ställer Schyman (nio gånger totalt i olika formuleringar) är hur partiet finansierar sina förslag, eller vid ett tillfälle i mer ironiska ordalag ”nej ni har ju alla pengar i världen, jag glömde det” (07.42). Åkessons nio upprepningar om Feministiskt Initiativs finansiering är en provokation. Tidigare nämnda Björn Fredberg menar att provokation som argumentationssätt är ett väl fungerande retoriskt medel, i form av att få fram obekväma erkännanden. Något ”obekvämt erkännande” kommer Schyman egentligen aldrig med, men däremot fyller Åkessons provokation en funktion. Schyman väljer att inte kommentera dessa frågor eller påståenden om Feministiskt Initiativs finansiering annat än vid två tillfällen. Vid ett tillfälle menar hon att ”vi talar inte om mänskliga rättigheter utifrån kostnad (11.11), därefter ignorerar hon ytterligare kommentarer

om finansiering från Åkesson, men svarar till slut ”jag tror att de kanske är lite klokare än du, de går in på vår hemsida och läser vår ekonomiska rapport” (10.17). Det är inget direkt obekvämt erkännande denna provokation leder fram till (en uppmaning om att gå in på Feministiskt initiativs hemsida), men provokationen får henne att återigen snäsa av och gå till personangrepp, och kan därmed uppfattas som osympatisk. Således fyller provokationen en funktion för Åkesson.

Att de två talarna utgår ifrån olika bevismedel som grund i sin argumentation skapar en viss problematik, detta är även något som rent språkligt medverkar till att skapa denna problematik. Åkesson använder vid tillfälle argumentet ”min utgångspunkt är att hjälpa så många flyktingar som möjligt i den här situationen/.../du verkar inte bry dig om det, du verkar bry dig om olika definitioner och rättigheter” (09.29). Åkesson spelar här på att han bryr sig om ”människor av kött och blod” (09.34) medan han framställer Schyman som någon som bara vill prata om definitioner. Detta, i kombination med att hon avböjer hans frågor skapar problematiken: publiken hör att Åkesson bryr sig om människors lidande och svårigheter, medan Schyman upprepar sina mer svårtillgängliga argument som ”vi har skrivit under internationella konventioner” (09.36), ”asylrätten har blivit urholkad” (tid ca 08.05), ”vi ska öppna konsulat och beskickningar” (10.50). Åkesson gör en poäng av att ständigt använda sig av *pathos*-argument och få Schyman att framstå som någon som vill fokusera på att vara så ”politiskt korrekt” som möjligt medan han är den som bryr sig om den verkliga människan. Detta fungerar i och med att vi aldrig riktigt hinner få en vidare förklaring av vad Schyman menar med, exempelvis, att asylrätten har blivit urholkad då hon ständigt blir avbruten. Schyman framstår därmed som den som inte kan svara på Åkessons frågor, även om hon väljer att inte göra det, samt den som, enligt hans ord bara bryr sig om olika ”definitioner och rättigheter”.

4.5 Evaluering Åkesson ståndpunkt 1

Åkessons argument 1.1, att välfärden står på spel med fortsatt stor invandring är ett *kausalt* argument där Åkesson menar att invandring *leder till* sämre välfärd. Argumentet är en *falsk kausalitet*, en fallasi som bygger på att en slutsats dras utan att man belägger orsaken till varför just denna konsekvens skulle uppstå.³² Åkesson ger aldrig något giltigt skäl till varför välfärden skulle bli sämre genom att fortsätta ta emot invandrare. Temat som inte tas upp är

³² Van Eemeren, Grootendorst 1992, s. 214.

alltså på vilket sätt samhället tjänar på att ta emot invandrare eller på vilket sätt samhället inte skulle tjäna på att ta emot invandrare. Det ”skäl” Åkesson i stället anger är att även Reinfeldt har tvingats tillstå att välfärden står på spel, men detta är inget orsakssamband eller förklaring av *hur* välfärden står på spel i och med att Sverige tar in invandrare. Argumentet bryter således mot *regeln för argumentschema* om vi ser till idealen i argumentationsdekalogen, i och med att vi inte får förklarat varför, och att invandring inte *leder till* sämre välfärd.³³ Den implicita premissen till samma argument, 1.1' ger oss också informationen att Åkesson anser att välfärd är högre prioriterat än att ta emot invandrare, vilket är den uttalade tanke som gör att argumentet stödjer ståndpunkten.

Argument 1.2 är även det *kausalt*, att invandring missgynnar jämställdheten då de flesta som kommer hit är män. Detta argument faller under två fallasier, likt det förra bryter argumentet mot *regeln för argumentschema*, som fallasi *det sluttande planet*. Denna fallasi är lik fallasin argument 1.1 bryter mot, man argumenterar för att något på sikt kommer att ge en konsekvens utan att förklara varför varför den första situationen skulle leda till den sista.³⁴ Åkesson ger inte heller här något giltigt skäl för varför mindre invandring skulle *leda till* bättre jämställdhet. Men detta argument går även under fallasin *villospår*. Detta innebär att man använder ett argument som inte är relevant i avseende att ta bort fokus från det man egentligen diskuterar.³⁵ Därav bryter argumentet mot *relevansregeln*, om man ser till argumentationsdekalogen. Argumentet ådrar sig uppmärksamhet på ett sätt som leder oss bort från ståndpunkten (vilket också betyder att argumentet inte stödjer denna) ofta utan att vi märker det. Huruvida jämställdheten blir sämre eller bättre har ingenting att göra med om invandringen bör minskas eller inte, särskilt inte eftersom Schyman redan är för fri invandring. Åkesson vill kolla bort Schyman genom att använda ett tema som är det sista hon skulle vilja framstå som att hon inte bryr sig om (då partiet profilerar sig som feministiskt). Schyman själv vet att argumentet är irrelevant då det är just ett *villospår* och väljer därför att inte svara, men huruvida lyssnaren förstår att detta inte har med ståndpunkten att göra går förstås inte att säga. Denne kan mycket väl ta till sig att Schyman inte tar hänsyn till jämställdheten när det gäller just detta, vilket är det Åkesson vill men som inte har något med ståndpunkten att göra.

Åkessons argument 1.3' ger oss den implicita premissen att invandringen måste

33 Van Eemeren, Grootendorst 1992, s. 209.

34 Van Eemeren, Grootendorst 1992, s. 212.

35 Van Eemeren, Grootendorst 1992, s. 214.

minskas om vi ska kunna hjälpa så många som möjligt. Här ser vi att den implicita premissen, det som finns med i argumentationen utan att sägas för att den ska hålla, inte är logiskt möjlig. Argument 1.3, att invandring till Sverige är ett dåligt sätt att hjälpa människor på om man vill hjälpa så många som möjligt går under fallasin *cirkelargument*, och bryter således mot *utgångspunktregeln* i dekalogen.³⁶ Detta betyder att Åkessons argument innehåller samma information som själva ståndpunkten. Att invandringen borde minskas och att invandring till Sverige är ett dåligt sätt att hjälpa människor på betyder egentligen samma sak, men han formulerar det för att låta som ett skäl. Varför tycker Åkesson att invandring till Sverige är ett dåligt sätt att hjälpa människor på? För att han vill att invandringen ska minskas, vilket alltså är samma sak.

4.6 Evaluering Åkesson ståndpunkt 2

Argument 2.1, att Feministiskt Initiativ vill lägga mycket pengar på asylinvandring vilket inte främjar jämställdhet ger oss den implicita premissen att ett sådant parti är ett oseriöst parti. Argumentet är likt Åkessons argument 1.2 men används i detta avseende för att hävda att Feministiskt Initiativ är ett oseriöst parti, samt inbegriper att Feministiskt Initiativ vill lägga pengar på asylinvandring. Argumentet skiljer sig därför en del från det förra och blir i detta fall *analogt*, Åkesson *jämför* att lägga pengar på asylinvandring med att inte främja jämställdhet, vilket bryter mot *regeln för argumentschema* även det. Argumentet är inkorrekt tillämpat, att lägga pengar på asylinvandring och därmed inte främja jämställdhet är inte *jämförbart* med att vara ett oseriöst parti, eftersom att lägga pengar på asylinvandring inte nödvändigtvis ger sämre jämställdhet. Likt argument 1.2 bryter även detta argument mot *relevansregeln*, som fallasi är argumentet ett *villospåår*. Även här försöker Åkesson lägga om fokus på något som inte handlar om ståndpunkten.

Argument 2.2, att Feministiskt initiativ bara bryr sig om olika ”definitioner” och ”rättigheter” i stället för människor av kött och blod faller in under fallasin *halmdockan*. Denna innebär att man förvränger sin motståndares ståndpunkt vilket gör den lättare att angripa.³⁷ Det är vad Åkesson gör genom att tala på ett ironiskt sätt om hur Schyman bara bryr sig om ”definitioner” och ”rättigheter”. Den här typen av argument bryter mot

36 Van Eemeren, Grootendorst 1992, s. 209.

37 Van Eemeren, Grootendorst 1992, s. 215.

ståndpunktsregeln i argumentationsdekalogen, ett ideal som bygger på att man inte bör förvränga vad den andra parten lagt fram som ståndpunkt.³⁸ Ett vanligt sätt är just att förlöjliga motparten, vilket Åkesson i detta fall gör. Argumentet bryter även likt de andra mot *regel för argumentschema*, genom att vara ett *analogt* argument som är inkorrekt tillämpat. Att bry sig om olika ”definitioner” och ”rättigheter” (i ironisk mening) är inte jämförbart med att vara ett oseriöst parti.

Argument 2.3, att Feministiskt Initiativ jobbar för fri invandring och därmed inte lägger tillräckligt mycket pengar på flyktinghjälp på plats är även det ett brott mot *ståndpunktsregeln*, som fallasi har det återigen att göra med *halmdockan*. Åkesson förvränger Schymans ståndpunkt till att handla om Feministiskt Initiativ vill lägga tillräckligt mycket pengar på flyktinghjälp på plats då de vill införa fri invandring. Schyman yttrar inte att hon inte vill lägga pengar på flyktinghjälp på plats bara för att hon är för fri invandring, men så får Åkesson det att låta genom att lägga fram argumentet på detta sätt. Han förvränger på så sätt Schymans åsikt. På samma sätt som argument 2.2 bryter argumentet också mot *regel för argumentschema* då argumentet är *analogt* men inkorrekt tillämpat. Att vara för fri invandring och därmed att inte lägga pengar på flyktinghjälp på plats är inte *jämförbart* med att vara ett oseriöst parti, eftersom att vara för fri invandring inte nödvändigtvis gör att man inte lägger tillräckligt mycket pengar på flyktinghjälp på plats.

Åkessons sista argument, 2.4, är det argument han oftast tar upp under debatten, i olika formuleringar eller frågor, att Feministiskt Initiativ inte har någon finansiering för sina förslag. Här har vi återigen att göra med fallasin *villospåår*, Åkesson försöker föra bort fokus från ämnet, som bryter mot *relevansregeln*. Underargumenten kan man ifrågasätta själva sanningshalten i, huruvida Feministiskt Initiativ har ofinansierade förslag för hundratals miljoner kronor (2.4.1), eller att de inte kan redogöra för hur de ska finansiera sina förslag (2.4.1.2) då Schyman till sist hänvisar honom till Feministiskt Initiativs ekonomiska rapport, eller Feministiskt initiativ lovar allt åt alla men har ingen finansiering till någonting (2.3.1.3).

Åkessons *alla* argument går således att betrakta som fallasier, och i nästintill varenda argument finner vi brott mot *regel för argumentschema*. Förutom detta återkommande brott är det finner vi flest brott mot *relevansregeln* samt brott mot *ståndpunktsregeln*.

38 Van Eemeren, Grootendorst 1992, s. 208.

4.6 Evaluering Schyman

Schymans två tydligaste fallasier är hennes renodlade personangrepp, något som Åkesson aldrig använder sig av. Dessa två har inte tagit plats i argumentationsstrukturen, men det gäller som tidigare nämnt ”jag tror att de kanske är lite klokare än du, de går in på vår hemsida och läser vår ekonomiska rapport” (10.17) samt ”du har en intellektuell nivå på de här frågorna som är beklämmande måste jag säga” (08.41) båda uttalade i en mycket syrlig ton. Båda är alltså *argumentum ad hominem*-argument, personangrepp i olika former. Den första är den direkta varianten, där personens intelligens och karaktär och dylikt ifrågasätts (”jag tror att de kanske är lite klokare än du”), den andra rör sig om både en direkt och en indirekt variant. ”Du har en intellektuell nivå på de här frågorna som är beklämmande” är både en direkt förolämpning samt en indirekt variant, det vill säga att hon skapar tvivel om motståndarens syften.³⁹ Fallasierna är ett brott mot *frihetsregeln*, vilket är ett ideal som förespråkar att man inte bör förhindra sin motpart att lägga fram dennes ståndpunkt, eller hoppa på denne fysiskt eller psykiskt.⁴⁰ Personangreppen från Schymans sida skapar en uppfattning av en viss desperation då hon väljer att ta till elakheter.

Schymans argument 1.1, att asylrätten måste stärkas är ett *symptomatiskt* argument då Schyman använder exemplet att asylrätten måste stärkas för att kunna införa fri invandring. Frågan är om vi får detta tillräckligt förklarad – oavsett om det är för att hon blir avbruten eller inte – räcker inte informationen för att stödja ståndpunkten. Vad innebär det att asylrätten måste stärkas, och i så fall, varför måste den det? Det kan nog vara så att det är rimligt att asylrätten måste stärkas för att kunna införa fri invandring, men varför får vi aldrig förklarad. Således bryter argumentet mot *regeln för argumentschema*, som fallasi är det en *förhastad generalisering*. Vi får helt enkelt inte tillräckligt med information för att argumentet ska bli logiskt giltigt, även om premissen stämmer får vi den inte förklarad.

Argument 1.2, att konsulat och beskickningar måste öppnas så att människor ska kunna söka asyl på plats för att kunna införa fri invandring, är ett riktigt utformat argument. Argumentet är även det *symptomatiskt*, Schyman ger ett exempel på hur hon praktiskt vill göra i en del i ledet till fri invandring, att öppna konsulat och beskickningar. Underargumentet 1.2.1 stöder argumentet även det på ett riktigt sätt, att människor måste våga livet för att komma till Sverige. Argumentet är *kausalt*, att inte öppna upp konsulat och beskickningar *leder till* att fler dör i flykt.

39 Van Eemeren, Grootendorst 1992, s. 111.

40 Van Eemeren, Grootendorst 1992, s. 208.

Argument 1.3 är likt 1.2 riktigt logiskt utformat och stöder ståndpunkten. Argumentet, att det inte finns något skäl att neka asylrätten för att man tycker att det är problematiskt när människor kommer ger oss det implicita argumentet 1.3' att fri invandring inte kan införas om vi tycker att detta är problematiskt. Asylrätten är en lag, och lagar bör inte brytas mot även om man tycker att de är problematiska. Om lagen inte följs, kan inte heller fri invandring införas. Argumentet är *kausalt*, om vi nekar asylrätten *leder* detta till att fri invandring inte kan införas. Underargumentet till 1.3, är likt sitt överargument giltigt för argumentationen. 1.3.1 behandlar alltså att rasismen står i vägen för människors rätt att söka asyl. Argumentet stöder huvudargumentet, är *kausalt* och bildar orsakssambandet att rasism *leder* till att vi tycker det är problematiskt att människor kommer till Sverige, överargument.

Schymans sista argument är däremot en fallasi, argument 1.4, att vi inte borde tala om mänskliga rättigheter utifrån kostnader. Den implicita premissen 1.4' ger oss informationen att om vi talar om mänskliga rättigheter utifrån kostnader kan inte fri invandring införas. Detta bildar en *falsk dikotomi*, det vill säga att argumentationen endast erbjuder ett visst antal valmöjligheter och en av dessa måste accepteras, men utan förklaring till varför bara dessa alternativ erbjuds.⁴¹ Här ger Schyman oss endast ett alternativ som måste accepteras utan att förklara varför det bara är det som skulle kunna gälla: vi borde inte tala om mänskliga rättigheter utifrån kostnader. Vi får ingen vidare information om varför vi inte borde göra det, utan måste bara acceptera att det är det enda alternativet som går att välja. Inget skäl ges till varför just detta skulle det vara enda alternativet som gäller. Detta gör att argumentet bryter mot idealet *regeln för bevisbörda* i argumentationsdekalogen.⁴² Om en part lägger fram en ståndpunkt eller ett argument medför detta förpliktelser, så som att försvara denna eller ange argument för sin sak. I detta argument gör inte Schyman detta, genom att enbart mena att ”vi borde inte tala om mänskliga rättigheter utifrån kostnader”.

4.7 Effekt och återkommande fallasier

Efter att ha definierat varje argument finns ett konkret resultat. Värt att nämna är att analysen tar upp *all* argumentation debatten rymmer på sina cirka sex minuter, men Åkessons schema är desto längre än Schymans, det ryms många fler argument under hans respektive ståndpunkter. Detta beror dels på att Schyman ofta upprepar sina redan uttryckta argument, hon försöker hela tiden gå tillbaka till sin ståndpunkt, men även på att Åkesson har/tar sig

41 Hietanen, ”Fallasianalys för retoriker” 2014, s. 57.

42 Van Eemeren, Grootendorst 1992, s. 208.

något längre talartid totalt sätt än sin motståndare.

När det gäller Åkesson är som tidigare nämnt samtliga av hans argument någon typ av fallasi. Ett intressant resultat när det kommer till regeln för *brott mot argumentschema* (vilket de flesta av hans argument bryter mot, i kombination med ytterligare fallasi) är att Åkesson under ståndpunkt 1, ”minska invandringen”, i två av tre argument (1.1 och 1.2) argumenterar *kausalt*, och bryter i båda fallen mot *brott mot argumentschema*. Under ståndpunkt 2 däremot, ”Feministiskt Initiativ är ett oseriöst parti” är argumentationen däremot konsekvent *analog* och bryter även i dessa fall mot *brott mot argumentschema*.

Detta innebär att när Åkesson lägger fram argument för sin tes ”minska invandringen”, när han faktiskt argumenterar för ämnet de är avsedda att tala om, gör han det med orsakssamband som inte är korrekt tillämpade. Efter att ha ställt upp argumentschemat får vi reda på att Åkesson menar att invandring *leder till* sämre välfärd och att invandring *leder till* sämre jämställdhet. Detta skapar en problematik, lyssnaren får argument som låter logiskt giltiga uppradade för sig, men som är inkorrekt tillämpade. Vi får en bild av vad invandring faktiskt *leder till* genom fallasier som *falsk kausalitet* (1.1) och *det sluttande planet* (1.2) och kan ta till oss dessa konsekvenser utan orsakssamband eftersom argumentet verkar vara logiskt giltigt, men tittar man närmare blir det tydligt hur dessa konsekvenser aldrig blir förklarade varför de faktiskt skulle uppstå. Effekten blir således att lyssnaren helt enkelt måste gå med på dessa orsakssamband för att acceptera argumentet, vilket är lätt att göra när argumentet är uppställt som att verka logiskt giltigt. Att argumentera för mindre invandring med just *kausal* argumentation blir effektivt för Åkesson, han kan måla upp en bild av oönskade konsekvenser som i själva verket inte skett ännu, om invandringen inte skulle minskas. Eftersom gemene man sällan ställer upp ett argumentschema i följandet av en offentlig debatt, kan det då i stället vara effektivt att ha med sig frågan, har jag verkligen fått nog med skäl till varför just detta tillstånd skulle uppstå? När man får en önskad konsekvens uppmålad framför sig, är det ibland lätt att glömma om ledet till denna konsekvens verkligen är rimlig.

När Åkesson argumenterar för ståndpunkt nummer 2, Feministiskt Initiativ är ett oseriöst parti, är det i stället *analog* argument han använder som bryter mot *regeln för argumentschema*. Här är strategin alltså att på olika sätt *jämföra* Feministiskt Initiativ med att vara ett oseriöst parti. Effekten blir att lyssnaren kan gå med på denna jämförelse, trots att den är inkorrekt tillämpad, eftersom resonemanget kring kan verka logiskt. Ställer man upp

argumenten i ett schema, får vi exempelvis resultatet 2.1, att Åkesson *jämför* att lägga pengar på asylinvandring med att inte främja jämställdhet. När vi läser argumentet uppställt på detta sätt är det enkelt att se att det inte är korrekt tillämpat, men lyssnar vi till Åkessons utläggning om detta i debatten är det inte alls lika tydligt att denna jämförelse ens sker. Går lyssnaren med på att Feministiskt Initiativ vill lägga mycket pengar på asylinvandring vilket inte främjar jämställdhet, går man också med på ovan nämnd jämförelse, vilket inte är så lätt att inse.

Brott mot *regel för argumentschema* är således någonting mycket återkommande hos Åkesson, vad som gör argumentationen inkorrekt tillämpad och säger oss något om argumentationens logiska kvalitet. Men vad som gör debatten bråkig och hetsig är inte argumentens logiska kvalitet även om den är väl intressant och säger oss något annat om debatten, utan de övriga fallasier debatten består av. Förutom brott mot *regel för argumentschema* är *villospår* och *halmdockan* de mest vanligen förekommande fallasierna hos Åkesson under bägge ståndpunkter, som i sin tur bryter mot *relevansregeln* och *ståndpunktsregeln*. Effekten av dessa fallasier blir irritation hos Schyman. Åkesson försöker leda bort uppmärksamheten från ämnet de diskuterar exempelvis genom argument 1.2, genom att säga att de flesta som kommer som invandrare till Sverige är män, vilket skapar ojämställdhet. Detta argument återkommer i debatten från Åkesson och är nog det mest intressanta. Det är inte alls relevant för ståndpunkten och är uppenbart logiskt inkorrekt, men får ändå effekt i det att Schymans irritation stiger – Åkesson tar sig an att angripa Schyman i hennes hjärtefråga, jämställdhet. Schyman inser argumentens irrelevans och svarar därför inte på detta argument, vilket kan få henne att framstå som svarslös om lyssnaren i sin tur går med på Åkessons första argument utan att inse *villospåret*. Likadan effekt ger argument 2.4, att Feministiskt Initiativ inte har någon finansiering för sina förslag. Åkesson leder bort uppmärksamheten från ämnet, och vill provocera Schyman genom att nio gånger på olika sätt påpeka detta. Effekten blir Schymans irritation, som genererar i att hon till slut biter av, vilket kan vara något som Åkesson är ute efter för att få henne att framstå som osympatisk. Ytterligare en anledning till förekommandet av fallasin *villospår* kan vara att det även är ett sätt för Åkesson att slippa förklara varför han vill minska invandringen, då det i förhållande till rådande *doxa* är något omoraliskt att tycka.

Halmdockan är den andra fallasin som återkommer hos Åkesson, i argument 2.2 och 2.3 och som också är det som bidrar till ”bråkigheten”. Åkesson menar att Schyman bara bryr sig om olika ”definitioner” och ”rättigheter” vilket är att förvränga hennes

ståndpunkt. Detta efter att hon just försökt förklara att vi behöver stärka asylrätten, och detta skapar förstås en enorm irritation hos Schyman. Argument 2.3, att Feministiskt Initiativ jobbar för fri invandring och därmed inte lägger tillräckligt med resurser på flyktinghjälp på plats, fungerar likadant. Åkesson förvränger här Schymans ståndpunkt och hon står bokstavligt talat som ett frågetecken efter detta inkorrekt tillämpade argument. Detta skapar som tidigare nämnt effekten att det verkar som att hon står svarslös eftersom hon väljer att inte svara, om lyssnaren gått med på Åkessons tidigare argument trots att det är en *halmdocka*. Går lyssnaren i stället inte med på Åkessons argument, blir Schymans uteblivna svar begripliga. I vilket fall skapar Åkessons argumentation med fallasierna *villospår* och *halmdockan* irritation hos Schyman vilket bidrar till bråkigheten.

När det gäller Schymans effekt av fallasier som i sin tur är mycket färre, trots att båda parter uppfattas som bråkiga, är det brott mot *frihetsregeln* som blir förödande. Schyman går till direkta personangrepp, som i sig är mycket tydligare än fallasier som *halmdockan* och *villospår*, vilket är vad som föder dessa personangrepp. En sådan typ av fallasi går för en lyssnare mycket enklare att förstå utan att ställa upp en argumentationsstruktur. Att i princip kalla någon dum i huvudet går lättare att ta till sig, medan avledande från ståndpunkten är svårare att upptäcka vid en första anblick. Dessa personangrepp får Schyman att framstå som osympatisk och dessutom i viss mån desperat, som att hon tar till personangrepp i stället för att svara på Åkessons alla frågor. Intressant är alltså att Schymans argumentation är i sig mycket mer logiskt giltig (se argument 1.2, 1.2.1, 1.3, 1.3.1) och är relevant i förhållande till ståndpunkten, men hamnar i skuggan av enbart dessa två, men mycket mer tydligare fallasier för den vanlige lyssnaren då dessa är mycket enklare att upptäcka.

Schymans argumentation innehåller dock två ytterligare fallasier som inte har med frihetsregeln att göra, argument 1.1 som är en *förhastad generalisering* och bryter mot *regeln för argumentschema* och argument 1.4 som är en *falsk dikotomi* och bryter mot *regeln för bevisbörda*. 1.1, att asylrätten måste stärkas, har att göra med att vi inte får tillräcklig information om argumentet och att det därmed inte blir giltigt. Detta får effekten att lyssnaren riskerar att gå med på argumentet trots att exemplet inte är representativt då det kan verka logiskt giltigt, men *varför* måste asylrätten stärkas? Argument 1.4 ger oss bara en valmöjlighet, att mänskliga rättigheter inte bör diskuteras utifrån kostnader. Detta ger en negativ effekt på debatten. Det beror på att Åkesson så konsekvent upprepat sina frågor om

Feministiskt Initiativs finansiering, och det enda Schyman till slut svarar är att mänskliga rättigheter inte bör diskuteras utifrån kostnader, vilket inte förklarar varför just det alternativet skulle vara det enda giltiga. Detta i sin tur bidrar till Åkessons irritation, då han verkligen vill få ett svar på denna fråga.

Slutligen bryter respektive part mot idealet *avslutningsregeln*. Ingen av parterna är beredda att ge upp sin ståndpunkt, vilket inte är oväntat. I denna typ av debatt är detta något parterna drar nytta av, de skulle misslyckas inför sina åhörare om de i något skede gav upp sin ståndpunkt då deras syfte inte är att övertyga *varandras* publik.

5 Avslutning

5.1 Sammanfattning och slutsats

Denna uppsats har syftat till att undersöka vad som gick fel i debatten mellan Åkesson och Schyman, samt att ta reda på vad det var som gjorde att debatten upplevdes ”dålig” och ”bråkig”. Detta har gjorts med hjälp av frågeställningarna, hur argumenterar debattörerna för respektive ståndpunkt, och, rymmer argumentationen fallasier och vilken funktion har dessa? Förhoppningen har också varit att kunna ta reda på vilken effekt angreppen fyller i debatten för att kunna säga något sådana här typer av bråkiga politiska debatter i sig.

I kapitlet tidigare forskning återgavs först Fredbergs teori, att provokation är ett välfungerande retoriskt sätt att få fram erkännanden, trots att detta sätt ses som icke-konstruktivt inom retoriken, enligt Fredberg. Hos Schyman och Åkesson genererar inte respektive debattörers provokationer mot varandra i några specifika ”erkännanden” men fyller däremot en funktion som fungerar till fördel för Åkesson i debatten. Detta genom att provocera fram Schymans personangrepp mot honom själv vilket får henne att framstå i dålig dager. På så sätt får Fredberg en poäng, provokation *kan* fylla vara ett fungerande retoriskt sätt att använda inom argumentation, då detta är något Åkesson drar fördel av, men frågan är om detta verkligen är något positivt.

Vidare menar artikelförfattarna till ”I concur, you are absolutely correct that I am correct: Agreement as an argumentative strategy” att ett sätt att försöka vinna en debatt på är att försöka hålla med motståndaren så mycket som möjligt, för att verka sympatisk och trevlig. Huruvida det hade gått bättre för Åkesson och Schyman att argumentera om de använde sig av denna metod är omöjligt att säga, men denna hållning är intressant att jämföra med pragmadialektiken. Inom pragmadialektiken är som tidigare nämnt ett av idealen att nå samförstånd, en av parterna måste ge upp sin ståndpunkt. Detta skulle kunna jämföras med att till slut ”hålla med” den andra parten. Båda parter bröt mot *avslutningsregeln* då ingen av dem gav upp sin ståndpunkt, men här är viktigt att komma ihåg att *kontext* är avgörande för denna metod. I Schymans och Åkessons kontext tjänar båda på att bryta mot detta ideal, det är snarare så att ju färre tvivel som anses desto bättre. De står så pass långt ifrån varandra på den ideologiska skalan att det skulle vara förödande för dem båda att ge upp sin ståndpunkt. Att de inte ger upp sin ståndpunkt ger oss också informationen att publiken de försöker övertyga inte är varandras. När man använder den pragmadialektiska metoden är det således viktigt att

komma ihåg att de tio idealen för god argumentation (argumentationsdekalogen) just är *ideal*, och inte ”sätt att vinna en debatt på”. Det är också viktigt att hela tiden förhålla sig till kontexten debatten tar plats i. Även Daggfeldts resultat togs upp i tidigare forskning, där resultatet om *avslutningsregeln* blev detsamma som i denna uppsats. Daggfeldt menade också att brott mot *regeln för argumentschema* var av stor vikt då det blir ett stort problem i debatten då man kan göra negativa utlåtanden om motparten och få det att låta korrekt eller hållbart. Denna slutsats går även att dra om denna debatt.

Den strategiska manövreringen gav resultatet att Schymans argumentation är mer *logos*-baserad jämfört med Åkessons som är mer *pathos*-baserad. Detta är något Åkesson i slutändan vinner på genom att först komma med argument som syftar medlidande, avleder uppmärksamheten från ämnet och ställer Schyman en fråga som inte har med ämnet att göra. Schyman i sin tur som inte väljer att svara på dessa argument då de ligger för långt ifrån ämnet, kan verka svarslös för den som går med på Åkessons argument, och återgår i stället till sin mer *logos*-baserade argumentation. Denna förlorar hon på i det avseende att hon aldrig får utrymme att förklara sina mer invecklade resonemang som ofta hänvisar till lagar och regler, innan hon blir avbruten av Åkessons *pathos*-laddade argument, exempelvis om att hon inte bryr sig om jämställdhet när det gäller invandring. Åkesson drar således en poäng av att ironiskt säga att Schyman bara bryr sig om olika ”definitioner” och ”rättigheter” och han vinner på sin *pathos*-argumentation och får henne att framstå som någon som håller politisk korrekthet högre än ”människor av kött och blod”, som Åkesson menar. Vidare gav oss den strategiska manövreringen informationen att Schyman bygger sitt *diskursiva ethos* på att framstå som lugn och framför allt rationell, i sin argumentation som ofta har med lagar och regler att göra. Denna uppbyggnad spricker i att hon går till renodlade personangrepp framprovocerade av Åkesson, och hon framstår i stället stundtals som osympatisk och som att hon inte har något annat att komma med än att gå till angrepp på Åkessons person när hon inte vill svara på hans frågor utanför ämnet.

Fallasierna och dess brott mot idealen i *argumentationsdekalogen* gav oss framför allt svaret på varför debatten uppfattas som så pass ”dålig” och ”bråkig”. Åkessons argumentation bröt i flera fall mot *relevansregeln* (argument 1.2, 2.1, 2.4) och *ståndpunktsregeln* (argument 2.2, 2.3), vilket betyder att han i det första fallet avledde uppmärksamheten från ämnet invandringsfrågan med att börja ifrågasätta Schyman om teman som inte hörde till ämnet. Detta exempelvis genom att fråga Schyman om vad hon tycker om

att de flesta som kommer till Sverige som flyktingar är män, vilket han menar bidrar till ojämställdhet. I form av brott mot *ståndpunktsregeln* förvrängde Åkesson Schymans ståndpunkt, han menade att Schymans parti inte lägger tillräckligt mycket pengar på flyktinghjälp på plats eftersom partiet är för fri invandring. Dessa typer av fallasier bidrog till irritation hos Schyman som valde att inte svara på dessa frågor som ligger så långt utanför ämnet, vilket som tidigare nämnt fick henne att verka svarslös om man redan gått med på Åkessons inkorrekt tillämpade och logiskt ogiltiga argument. Men irritationen växte i och med att Åkesson fortsatte ställa dessa typer av frågor. Detta genererade till slut i personangrepp från Schymans sida, vilket är en mycket tydligare typ av fallasi och lättare att upptäcka för gemene lyssnare än fallasierna Åkesson brukade, som att avleda uppmärksamhet från ämnet. Detta blev förödande för Schymans argumentation, trots att hennes argumentation till stor del var mycket mer logiskt giltig än Åkessons.

Gällande brott mot *regeln för argumentschema* var resultatet tydligt, de allra flesta av Åkessons argument bröt mot detta ideal, och skapade effekten att hans inkorrekt tillämpade argument kan verka logiskt giltiga. Detta är således något man måste vara uppmärksam på i en sådan här typ av debatt. Åkesson hade tre argument för ståndpunkt 1, att minska invandringen. Två av dem var inkorrekt tillämpade och bröt mot *regeln för argumentschema* och det sista argumentet gick under fallasin *cirkelargument*, det vill säga att argumentet egentligen sa samma sak som ståndpunkten. Schymans argument var i sig mycket mer hållbara, men överskuggas av de två personangrepp hon gör som i sig är mycket tydligare som fallasier och är lättare att uppmärksamma vid en första anblick.

Debatten innehåller således en hel del problematik. Från Åkessons sida innehåller argumentationen *inget* giltigt argument för ståndpunkten minska invandringen, men han har ändå övertaget i debatten på grund av att han är den som driver på, den som ställer frågor, om än irrelevanta. Åkesson går in i debatten med ett mycket större fokus på att ifrågasätta Feministiskt Initiativ snarare än att debattera ämnet i sig. Schyman vill inte gå med på detta, utan försöker hålla sig till ämnet. Detta gör att Åkesson är den som frågar och Schyman är den som väljer att inte svara tills bristningsgränsen är nådd. Irritationen byggs upp och bråkandet blir ett faktum.

Det är fascinerande hur mycket en debattör i dagens debattklimat kan utnyttja smutskastandet av motparten mer än att lägga fram logiskt riktiga argument för sin ståndpunkt. Eftersom detta ofta verkar vara fallet i denna sortens hetsig ideologiserad debatt,

måste man i offentlig debatt som tenderar att bli bråkig vara uppmärksam på dessa typer av angrepp och vad som egentligen sägs för att stödja ståndpunkten. Som lyssnare utan alla dessa instrument retoriken erbjuder kan det vara värt att ha med sig frågan i bakhuvudet under debattens gång, säger parterna mer om varandra än om sitt eget ämne?

6 Käll- och litteraturförteckning

Digitala källor

Gerdfeldter, Mathias, ”Åkesson om FI: ’ett djupt oseriöst parti’”, *Sveriges Television* 4/9 - 2014, <http://www.svt.se/nyheter/val2014/schyman-och-akesson-rok-ihop-direkt-i-tv-debatten> (2014-09-21).

Larsmo, Ola, *Djävulssonaten*, 1 uppl., 1 e-boksuppl. 2012, <https://www.bibliotekuppsala.se/work?workId=1b08a739-3112-4066-9e2a-a3ff001c284d> (2014-10-08).

Straub, Sara K., Beller, Jeremie L., Hunt, Tim W., ”I concur, you are absolutely correct that I am correct: Agreement as an argumentative strategy”, *Contemporary argumentation & debate*, 2012:33, e-artikel, <http://www.cedadebate.org/CAD/index.php/CAD/article/viewFile/288/254> (2014-10-14).

Sundell, Anders, ”hätsk debatt mellan Schyman och Åkesson”, *Sundells siffror*, 4/9 - 2014, <http://blogg.dn.se/sundellssiffror/2014/09/04/346/> (2014-09-21).

”Åkesson om Fi: ’Ett djupt oseriöst parti’” 4/9 – 2014, *Sveriges Television*, <http://www.svt.se/nyheter/val2014/schyman-och-akesson-rok-ihop-direkt-i-tv-debatten> (2014-09-21).

Litteratur

Daggfeldt, Harry, *Hatet i jämställdhetsdebatten*, C-uppsats framlagd vid avdelningen för retorik, litteraturvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet 2013.

Fredberg, Björn, *Provokation som retoriskt medel*, L2-uppsats framlagd vid institutionen för medier, kommunikation och journalistik, Lunds universitet 2009.

Hietanen, Mika, "Argumentationsanalys för retoriker", *Retorisk kritik*, Otto Fisher, Patrik Mehrens, Jon Viklund (red.), Ödåkra, Retorikförlaget 2014.

Hietanen, Mika, "Fallasianalys för retoriker", *Retorisk kritik*, Otto Fisher, Patrik Mehrens, Jon Viklund (red.), Ödåkra, Retorikförlaget 2014.

Van Eemeren, Frans H, Grootendorst, Rob, *Argumentation, communication, and fallacies: A pragma-dialectical perspective*, Hillsdale New Jersey, Lawrence Erlbaum associates publishers 1992.